

„Prolegomena¹ ke každé budoucí socioterapii, jež se bude moci stát vědou.“

Socioterapii budeme nadále považovat za samostatnou odbornost, která se zaměřuje na působení v hraniční oblasti mezi psychoterapií a sociální prací.

Socioterapii budeme nadále pojímat na základech systemicko – konstruktivistického konceptu, resp. přístupu který klienta pojímá jako autonomního, jedinečného tvůrce vlastního světa.

Z hlediska systematiky oboru nechť vychází podobně jako systemická psychoterapie z analytických filosofii, radikálního konstruktivismu, biologické Maturanovy teorie strukturního determinismu, filosofii obratu k jazyku.

V obecné teorii se primárně musí opírat o Ericksonovské pojetí klienta jako toho, kdo vše potřebné pro řešení svých věcí má již s sebou (myšleno jako potenci či možnosti věci řešit i když si jich třeba právě není vědom). Zároveň se však nezdráhá pracovat s klientem na zvládnání a vyřízení praktických věcí, k nimž je potřeba jednání s třetími stranami, které konstruktivistický koncept nesdílejí a mnohdy klienta odsuzují do pozice neschopného.

Modely praxe si socioterapie přebírá ze systemické psychoterapie a ze systemických metod sociální práce.

Základní metodou socioterapie je reflektování tj. řízení vlastního pracovníka přístupů ke klientovi a práci s ním, protože od toho, věříme, se odvíjí konkrétní způsoby jak s klientem a jeho věcmi bude pracovník pracovat. Reflektování umožňující pracovníkovi nést odpovědnost za vlastní názory, činy a způsoby práce, které zvolí právě pro toho kterého klienta, a na druhé straně umožní klientovi ujmout se odpovědnosti za jeho vlastní rozhodnutí, konání a způsob života.

Úkolem socioterapeuta není, aby se klient rozhodoval správně, ale všude, kde je schopen se rozhodnout sám, aby se mohl rozhodnout informovaně (viz dohoda z Ovieda). Tuto schopnost musí socioterapeut vyhledávat a rozvíjet.

Socioterapie není definována technikami. Techniky používané v socioterapii mohou být vzaty z nejrůznějších škol psychoterapie a sociální práce tehdy, když jsou použity transparentně, přiměřeně kontextu v němž se práce odehrává, přiměřené cílům práce s daným klientem. Podmínkou je zajistit, aby klient byl tím, kdo posoudí (alespoň zpětně), jak a čím mu zvolený postup byl či nebyl užitečný.

Socioterapeut je ten, kdo má socioterapeutické vzdělání a dovednosti. Ty získává ve specializovaném výcviku v rámci kvalifikačního a dalšího vzdělávání.

Socioterapie se neomezuje na resort sociálních služeb, nýbrž se praktikuje v řadě jiných resortů, například v justici (PMS a práce vězeňských psychologů) ve zdravotnictví (rehabilitace, práce s tělem, práce s těžce nemocnými...) pedagogice, manželském a rodinném poradenství a dalších.

Socioterapie není psychoterapie v resortu sociálním. Vzdělání psychoterapeuta není dostačující pro práci socioterapeuta protože musí mít navíc vzdělání sociální práce. Především proto, aby mohl využít možností sociální práce pro užitek

1 úvodní stať či spis uvádějící do základní problematik určitého vědního oboru

klienta a především proto, že klade výrazně větší důraz na společenské zadání pro sociální práci tj. být odborníkem na vedení klientů tam, kde společenské zadání je nadřazeno přáním klienta. to znamená, že musí umět nejen doporučit, ale přímo s klientem zařídit věci, které psychoterapie nedělá – jít s klientem do jeho prostředí, aktivně zapojovat osobní sociální okolí klienta, vyřizovat praktické věci atd. Socioterapeut je odborníkem na zacházení s různými až protichůdnými zadáními osob zapojených v daném případě. Řeší případ, což je širší záběr než jen samotný klient.

Socioterapeut důsledně odlišuje kdo označuje co za problém a proč. Klientova verze je klíčem k otevření práce na řešení problémů jichž je jakýmkoli způsobem účasten. Tj. sám je držitelem problému, nebo je prvkem v problémovém systému někoho jiného. Schéma držitele problému (I. Úlehla) a schéma rozlišení klienta a cílové osoby (E. Salamon)

Socioterapie je charakteristická svým cílem – najít cesty a způsoby, které člověku umožní využít jeho vlastních zdrojů k tomu, aby zapadl do společnosti ve které se pohybuje, a to ke spokojenosti své i oné společnosti. Znamená to hledat změnu v předpokladech a způsobech jejich naplňování. (koncept viability E. Glasersfelda)

Ivan Úlehla 1.10. 2011